

Uppdragsnamn

Mönstringen 3 och Inskrivningen 1, Järvastaden, Solna Stad

Uppdragsgivare

Järvastaden AB

Uppdragsnummer

504669

Datum

2022-08-31

Handläggare

Erik Hall Midholm

Egenkontroll

EMM 2022-08-31

Internkontroll

LSS 2022-08-31

PM Riskhänsyn avseende farligt gods

Bakgrund och syfte

Inom Solna stad pågår byggnationen av den nya stadsdelen Järvastaden. En ny detaljplan planeras för Mönstringen 3 och Inskrivningen 1. Den nya detaljplanen omfattar befintliga byggnader inom dessa fastigheter.

I söder angränsar planområdet mot Enköpingsvägen. Enköpingsvägen utgjorde tidigare en del av E18 och var klassad som en primär transportled för farligt gods. I samband med att E18 fick en ny sträckning via Kymplingelänken så utgick dock denna klassning och nu utgör Enköpingsvägen inte längre klassad transportled för farligt gods [1]. Det förekommer dock transporter av farligt gods på Enköpingsvägen, framför allt till lokala verksamheter utmed vägen men också om Kymplingelänken stängs av och trafiken leds om via Enköpingsvägen.

Enligt riktlinjer från Länsstyrelsen i Stockholms län ska risker analyseras vid ny bebyggelse inom 150 meter från väg med transport av farligt gods [2]. I riktlinjerna presenterar Länsstyrelsen även riktlinjer för skyddsavstånd mellan farligt godsleder och olika verksamheter. För primär transportled för farligt gods rekommenderas bl.a. ett skyddsavstånd på 75 meter till bostäder (B) och skola (S).

Enligt riktlinjerna ska risker även beaktas för vägar om det är sannolikt att farligt gods kommer att ske på vägen, oavsett om transportleden är rekommenderad eller inte. Med anledning av detta har Brandskyddslaget fått i uppdrag att studera risker förknippade med farligt godstransporter på Enköpingsvägen. Utredningen avser endast aktuell ny detaljplan.

Det har inte identifierats några ytterligare riskkällor i anslutning till de aktuella fastigheterna.

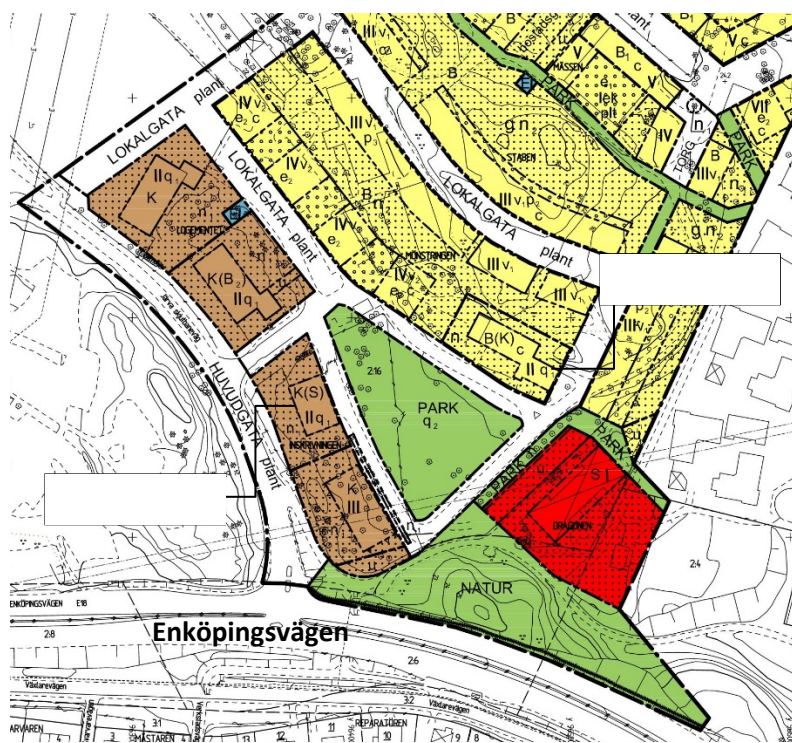
Detaljplanens syfte

Den nya detaljplanen omfattar befintliga byggnader inom fastigheterna Mönstringen 3 samt Inskrivningen 1, se figur 1. Inskrivningen 1 har enligt gällande detaljplan [3] bestämmelse K (S), d.v.s. kontor, dessförinnan tillfällig skola. Aktuell del av Mönstringen 3 har bestämmelse B (K), d.v.s. bostäder, dessförinnan kontor.

[1] 01FS 2016:10 – Länsstyrelsens i Stockholms läns kungörelse om sammanställning av rekommenderade vägar och lokala trafikföreskrifter för transporter av farligt gods i Stockholms län; (dnr 451-10401-2016), mars 2016

[2] Riktlinjer för planläggning intill vägar och järnvägar där det transporteras farligt gods, Fakta 2016:4, Länsstyrelsen Stockholm, 2016-04-11

[3] Detaljplan för Kv. Staben m.fl., Västerjärva-etapp I, stadsdelen Järva i Solna stad (BN 2004:303), Solna stad, Laga kraft 2006-02-02

Figur 1. Utklipp ur "Detaljplan för Kv. Staben m.fl., Västerjärva – etapp I, stadsdelen Järva i Solna stad" [3] med aktuella fastigheter markerade.

Den nya detaljplanen föreslår att aktuella fastigheter får nya bestämmelser avseende markanvändning enligt nedan:

- Inskrivningen 1: S (Förskola) och K (kontor)
- Mönstringen 3: S (Förskola) och B (Bostäder)

Närmaste avstånd mellan Enköpingsvägen och bebyggelse inom aktuella fastigheter är ca 70 meter (befintlig byggnad i två plan, plus vindsvåning, inom Inskrivningen 1).

Riskenventering

För det aktuella planområdet är det endast närheten till Enköpingsvägen som behöver beaktas. Det har inte identifierats några ytterligare riskkällor i anslutning till de aktuella fastigheterna.

Enköpingsvägen

Söder om det studerade området passerar Enköpingsvägen. Vägen har trafikledsstandard med två körfiler i vardera riktningen och hastighetsbegränsningen är 60 km/h. De båda körriktningarna är åtskilda med en mittbarriär.

Enköpingsvägen utgjorde tidigare en del av E18, men har nu övergått till kommunalt väghållarskap. Solna stad och Sundbybergs stad planerar att kunna omvandla Enköpingsvägen till gata med tätare gaturum och lägre hastighet.

Farligt gods – Enköpingsvägen var tidigare klassad som en primär transportled för farligt gods. Detta innebär att vägen rekommenderades för genomfartstransporter med farligt gods och att alla farligt godsklasser kunde förekomma på vägen. E18:s nya sträckning är klassad som primär transportled för farligt gods varför en mycket stor del av farligt godstransporterna (i princip alla genomfarts-transporter) numera går på Kymlingelänken.

Även om Enköpingsvägen inte utgör en rekommenderad transportled så förekommer det dock transporter av farligt gods på vägen, framför allt till lokala verksamheter utmed vägen. Enköpingsvägen utgör dessutom del av den rekommenderade omledningsvägen för trafiken på E18 i de fall Kymplingelänken är avstängd. Detta kan innebära en relativt kraftig trafikökning under begränsade perioder.

För att få en samlad bild av hur planerade exploateringar utmed Enköpingsvägen skulle påverkas av den förändrade trafiksituationen så upprättade Brandskyddslaget år 2010 en riskanalys för att ge en samlad bedömning av risknivån utmed den aktuella vägsträckan beroende på klassning av vägen [4]. I riskanalysen genomfördes en inventering av verksamheter som genererar transporter av farligt gods på Enköpingsvägen. Det identifierades tre bensinstationer (OKQ8 Hallonbergen, Circle K Rissne och Shell Järnvägsgränd, varav Shell nu är avvecklad) samt en bussdepå som framför allt hanterar drivmedel och gasolflaskor.

Dessutom genomfördes en uppskattning av hur många farligt godstransporter som kan förväntas förekomma på Enköpingsvägen till följd av trafikomledningar från Kymplingelänken. Utifrån en övergripande beräkning gjordes bedömningen att Kymplingelänken är avstängd under en mycket begränsad tid av ett år, mindre än 1 %. Utifrån kartläggningen bedöms Enköpingsvägen trafikeras av upp mot 900-1 000 farligt godstransporter per år, där minst 90 % av transportererna utgör tankbilar med brandfarliga vätskor samt gasflaskor.

Riskbedömning

Riskbedömningen avgränsas till att beakta de fastigheter som omfattas av den nya detaljplanen enligt tidigare beskrivning.

Enligt riskinventeringen utgör minst 90 % av farligt godstransporterna på Enköpingsvägen tankbilar med brandfarliga vätskor samt gasflaskor. Dessa transporter förekommer kontinuerligt och går till och från lokala verksamheter utmed vägen. En olycka med någon av dessa farligt godstransporter innebär relativt begränsade skadeområden. Ett stort utsläpp av exempelvis bensin eller etanol (brandfarliga vätskor) kan leda till allvarliga konsekvenser inom maximalt ca 30 meter från olycksplatsen. En större olycka med gasflaskor (t.ex. lastbilsbrand där flera flaskor exploderar samtidigt) kan leda till konsekvenser inom upp mot 60 meter från olycksplatsen.

Närmaste avstånd mellan Enköpingsvägen och bebyggelse som omfattas av den nya detaljplanen är ca 70 meter. Avståndet ger ett betryggande skydd mot både olycka med brandfarliga vätskor samt gasolflaskor, d.v.s. minst 90 % av farligt godstransporterna på Enköpingsvägen.

Av övriga farligt godstransporter på Enköpingsvägen så uppskattas en betydande del omfatta farligt godsclasser som vid en olycka generellt kan leda till skadeområden som generellt begränsas till vägområdet (brandfarliga fasta ämnen, giftiga, radioaktiva eller frätande ämnen samt övrig farliga ämnen och föremål). Dessa olycksrisker kommer därför inte leda till någon ökad risknivå inom aktuella delar av planområdet.

Det är endast en mycket begränsad del av farligt godstransporterna som vid olycka har potential att leda till stora skadeområden (explosiva ämnen, transporter av brännbara eller giftiga gaser i tankbil samt oxiderande ämnen och organiska peroxider). Det bedöms begränsas till ett fåtal transporter per år (mindre än 15-20 transporter) och är endast relaterade till omledning av trafiken från E18.

[4] Riskanalys E18 genom Sundbyberg och Solna avseende transporter med farligt gods, Brandskyddslaget, juni 2010

Riskbilden utmed Enköpingsvägen har även studerats av Brandskyddslaget i en fördjupad riskanalys för ett planarbete i Sundbyberg avseende utveckling av stadsdelen Stora Ursvik [5]. Enligt denna riskanalys ligger individrisken utmed Enköpingsvägen på en, enligt gällande acceptanskriterier [6], acceptabel nivå, $< 10^{-7}$ per år. På avstånd över 30 meter från Enköpingsvägen är individrisken lägre än 10^{-8} per år, d.v.s. en olycka på mer än 100 miljoner år.

De mycket låga olycksfrekvenserna samt att det endast är en begränsad andel av farligt godstransporterna som kan leda till skadescenarier med stora skadeområden innebär också att olycksrisker förknippade med farligt gods på Enköpingsvägen bedöms ha en mycket begränsad påverkan på samhällsriskerna inom angränsande områden. Bebyggelse > 50 meter från vägen bedöms ha extremt begränsad påverkan på samhällsriskerna.

Slutsats

Avseende Enköpingsvägen som ej är klassad som rekommenderad transportled för farligt gods så bedöms riskbidraget från olycksrisker förknippade med trafiken vara extremt begränsad inom aktuella fastigheter, både avseende individrisk och samhällsrisk. Med hänsyn till den mycket låga risknivån utmed Enköpingsvägen samt avståndet mellan väg och aktuella fastigheter så bedöms föreslagna nya planbestämmelser inte innebära något behov av säkerhetshöjande restriktioner eller åtgärder.

[5] Riskanalys Stora Ursvik – de västra delarna, Sundbybergs stad, Brandskyddslaget, 2019-04-23

[6] Värdering av risk, Statens räddningsverk, Det Norske Veritas, 1997